

Tlf: 63 12 71 00
odense@bdo.dk
www.bdo.dk

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab
Fælledvej 1
DK-5000 Odense C
CVR-nr. 20 22 26 70

HF & VUC FYN
UDSKRIFT AF REVISIONSPROTOKOL
SIDE 227 - 249
VEDRØRENDE ÅRSRAPPORTEN FOR 2015

HF & VUC FYN - INSTITUTIONSNR. 461248**DEN UDFØRTE REVISION VEDRØRENDE ÅRSRAPPORTEN FOR 2015**

Som bestyrelsesvalgt revisor for HF & VUC FYN har vi foretaget den i henhold til Undervisningsministeriets Lovbekendtgørelse nr. 880 af 8. august 2011 om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. foreskrevne revision af institutionens årsrapport for 2015, udvisende et overskud på 17.801 tkr. samt en egenkapital på 74.056 tkr.

I den anledning skal vi hermed redegøre for følgende:

1. Konklusion på den udførte revision
2. Overordnede kommentarer og risikofaktorer
3. Finansiell revision
4. Forvaltningsrevision
5. Assistance, rådgivning og øvrige erklæringer
6. Ledelsens erklæring om årsrapporten
7. Revisors habilitetserklæring mv.

1. KONKLUSION PÅ DEN UDFØRTE REVISION

Vi har afsluttet revisionen af årsrapporten for 2015.

Det er vores opfattelse, at institutionens regnskabsvæsen og forretningsgange fungerer ordentligt og hensigtsmæssigt, samt at institutionen forvalter midlerne på en forsvarlig måde.

Det er ligeledes vores opfattelse, at statstilskuddet er anvendt i overensstemmelse med de givne vilkår, og vores kontrol af de tilskudsudløsende faktorer har bekræftet, at tilskudsgrundlaget er opgjort i overensstemmelse med gældende regler.

Det er samtidig vores vurdering, at der for de udvalgte områder er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af HF & VUC FYN, og at oplysningerne i årsregnskabet og ledelsesberetningen om resultater er dokumenterede og dækkende for institutionens virksomhed i 2015.

Godkender bestyrelsen årsrapporten i den nuværende form, vil vi forsyne den med en påtegning med følgende supplerende oplysning vedrørende forhold i regnskabet:

Uden at det har påvirket vores konklusion, skal vi henvise til omtale i ledelsesberetningen og noterne om en større vandskade i en af institutionens ejendomme. Det er ledelsens vurdering, at det ikke er institutionen, der vil skulle dække samtlige omkostninger til udbedring af skaden. Der er væsentlig usikkerhed forbundet med vurderingen. Såfremt institutionen kommer til at afholde selvforsikringsudgifterne for skaden, anslås den samlede omkostning for institutionen at udgøre 5,4 mio. kr. Vi er enige i beskrivelsen i ledelsesberetningen og noterne samt den regnskabsmæssige behandling af forsikringshændelsen.

Uden at det har påvirket vores konklusion, skal vi henvise til omtale i ledelsesberetningen og noterne om en verserende retssag vedrørende en servitut på en af institutionens ejendomme. Sælger af grunden vedgår, at handlen er sket under forudsætningen af, at servituten kunne afløftes, men fra kommunal side fastholdes VUC's ansvar i sagen. Et evt. krav mod institutionen forventes at andrage maksimalt 3 mio. kr. Vi er enige i beskrivelsen i ledelsesberetningen og noterne.

2. OVERORDNEDE KOMMENTARER OG RISIKOFAKTORER

Revisionen har givet anledning til at fremhæve følgende særlige forhold, der er af betydning for bestyrelsens vurdering af årsrapporten.

2.1 Opfølgning på bemærkninger og anbefalinger fra sidste års revisionsprotokollat

Revisionen af årsrapporten for 2014 gav alene anledning til nedenstående bemærkninger eller anvisninger, som kræver særskilt opfølgning. Det er vores opfattelse, at institutionen har fulgt vores anbefalinger og anvisninger, hvor sådanne var givet.

Væsentlig usikkerhed

I revisionsprotokollatet for 2012 side 146, for 2013 side 175 samt side 203 for 2014 anførte vi følgende:

“Der har i regnskabsåret været en større vandskade i en af institutionens ejendomme. Det er ledelsens vurdering, at det ikke er institutionen, der vil skulle dække omkostningerne til udbedring af skaden.

Der er væsentlig usikkerhed forbundet med denne vurdering.

Såfremt institutionen kommer til at afholde selvforsikringsudgifterne for skaden, anslås den samlede omkostning for institutionen at udgøre 5,2 mio. kr., under forudsætning af, udbedringsarbejdet afsluttes i 2013.

Vi er enige i beskrivelsen i ledelsesberetningen og noterne samt den regnskabsmæssige behandling af forsikringshændelsen.”

Sagen er endnu ikke afsluttet, hvorfor den væsentlige usikkerhed omkring vurderingen af sagen igen er indarbejdet i årsrapporten for 2015.

2.2 Forhold af væsentlig betydning for vurdering af årsregnskabet og/eller forvaltningen

Revisionen har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger eller anbefalinger af væsentlig betydning for vurdering af årsregnskabet og/eller forvaltningen. Dog henviser vi til afsnit 2.2.2 omkring væsentlig usikkerhed ved indregning og måling, samt til vores vurderingen af forvaltningen i afsnit 4.

2.2.1 Tilsynssager hos Rigsrevisionen, styrelsen mv.

Vi har forespurgt institutionen, om der har været eller er igangværende tilsynssager. Institutionen har oplyst, at der har været en enkelt tilsynssag i regnskabsåret, men at denne er afsluttet og at der i øvrigt ikke er igangværende tilsynssager hos hverken Rigsrevisionen eller styrelsen. Vi har kontrolleret, at tilsynssagen er afsluttet, og at denne i øvrigt ikke har givet anledning til bemærkninger.

Vi har ligeledes fået oplyst, at institutionen i 2015 har haft kontrolbesøg af Rigsrevisionen. Vi har konstateret, at Rigsrevisionen har haft bemærkninger til, at:

- Statens kontoplan ikke er overholdt
- Resultatløn er udbetalt uden redegørelse for, om målene er opfyldt, og i øvrigt ikke kan opgøres objektivt
- Regnskabsinstruksen ikke er opdateret, og ikke indeholder beløbsgrænser
- Markering af gaver ved runde fødselsdage ikke hidrører under institutionens formål
- Der ingen skriftlig procedurer er for hvordan budgetter m.m. opstilles samt tidspunkt for disse

Vi er enige med Rigsrevisionens konklusioner, dog med undtagelse af resultatsønskontrakterne og markering af gaver ved runde fødselsdage. Vi vurderer, at der er redegjort for hvorvidt målene i resultatlønskontrakterne er opfyldt, dog er vi enige i, at målopfyldelserne ikke er tilstrækkelige objektive og målbare.

Vi vurderer markering ved runde fødselsdage med gaver, er en naturlig del af institutionens formål set i forhold til den begrænsede omkostning, der er i forbindelse med dette.

Vi har efterfølgende kontrolleret, at skolen fremadrettet for 2016 overholder statens kontoplan. Vi har endvidere stikprøvevist kontrolleret at resultatlønskontakter fremadrettet er tilrettet, således, at man i højere grad objektivt kan måle hvorvidt disse er overholdt.

Endelig har vi kontrolleret, at institutionen har udarbejdet ny regnskabsinstruks, som også indeholder Rigsrevisionens øvrige anbefalinger.

Vi vurderer, at Rigsrevisionens bemærkninger, samlet set ikke er af særlige kritisk karakter.

2.2.2 Væsentlig usikkerhed

Der har i regnskabsåret 2012 været en større vandskade i en af institutionens ejendomme. Det er fortsat ledelsens vurdering, at det ikke er institutionen, der vil skulle dække samtlige omkostninger til udbedring af skaden.

Der er væsentlig usikkerhed forbundet med denne vurdering.

Såfremt institutionen kommer til at afholde selvforsikringsudgifterne for skaden samt løbende omkostninger, anslås den samlede omkostning for institutionen at udgøre 5,4 mio. kr.

Sagen er endnu ikke afsluttet, idet der ikke har været tilslutning fra sagens parter til at nå en forligsmæssig løsning af sagen. Institutionens advokat har indstillet til udarbejdelse af et klageskrift med henblik på at foreligge sagen for voldgiftsretten til afgørelse.

På baggrund af udviklingen i sagen har institutionen i regnskabsåret 2013 udgiftsført 2,1 mio. kr. samt 0,8 mio. kr. i 2014 til en forholdsvis dækning af udgifterne. Der er ved regnskabsaflægningen fortsat aktiveret i alt 2,5 mio. tkr. vedrørende forsikringskaden, hvorfor institutionens samlede omkostninger relateret til forsikringskaden er opgjort til 5,4 mio. kr. den 31. december 2015.

Vi er enige i beskrivelsen i ledelsesberetningen og noterne samt den regnskabsmæssige behandling af forsikringshændelsen og henviser i øvrigt til senere omtale af forholdet.

I forbindelse med grundkøbet i Kottesgade, Odense er der opstået et tvist om en servitut på grunden, tidligere indsat af hensyn til en stibroforbindelse. Sælger af grunden vedgår, at købet er sket under forudsætning af, at servituten kunne afløftes, men fra kommunal side fastholdes VUCs ansvar i sagen. Der verserer nu en sag om indfrielse af forpligtelser jf. den gældende servitut mod sælger, ejer af øvrigt grundstykke og i forlængelse heraf mod HF & VUC FYN. Et evt. krav forventes at andrage maksimalt 3 mio. kr.

Vi er enige i beskrivelsen i ledelsesberetningen og noterne.

3. FINANSIEL REVISION

Med hensyn til revisionens formål, omfang og udførelse henviser vi til aftalebrev af 27. maj 2014.

Revisionen er udført såvel i årets løb som i forbindelse med udarbejdelsen af årsrapporten.

3.1 Juridisk - kritisk revision

3.1.1 Institutionens formål

Vi har ved vores revision ikke konstateret forhold, der giver os anledning til at formode,

- at institutionen i sit virke ikke er uafhængig, og
- at institutionens midler ikke anvendes i overensstemmelse med de givne vilkår og institutionens formål.

3.2 Forretningsgange og interne kontroller, dispositioner, registreringer og regnskabsaflæggelse

Vi har efterprøvet institutionens væsentligste forretningsgange, dispositioner, registreringer og regnskabsaflæggelse, herunder at institutionen følger retningslinjerne i:

- Lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse med tilhørende bekendtgørelser, cirkulærer mv. samt institutionens vedtægter.
- Institutionens regnskabsinstruks.
- Styrelsen for Undervisning og Kvalitets instrukser for tilskud til erhvervsrettet uddannelse og almen voksenuddannelse mv. (IEU-instruksen/AGV-instruksen)
- Styrelsen for Undervisning og Kvalitets tilskudsmeddelelser og eventuelle lånetilsagn med vilkår for tilskuddene/lånene.
- Paradigme for årsrapport og vejledning om udarbejdelse af årsrapport for statsfinansierede institutioner under Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

Vi har ved tilrettelæggelsen af revision og udvælgelsen af stikprøver for 2015 gennemgået udvalgte områder, således at alle afdelinger og uddannelser vil blive gennemgået over en årrække.

Revisionen har omfattet en vurdering af, om institutionens væsentligste forretningsgange, interne kontroller og rapporteringssystemer fungerer forsvarligt på de områder, som gennemgås. Formålet med gennemgangen er at vurdere, om de interne kontroller er betryggende, det vil sige, om

- kontrollerne er designet hensigtsmæssige i forhold til de kontrolmål, de skal sikre
- kontrollerne faktisk er implementeret, og
- kontrollerne har fungeret i hele den periode, som revisionen omfatter.

Gennemgangen har omfattet en vurdering af, om

- de interne kontroller sikrer en fuldstændig, nøjagtig og rettidig behandling af godkendte transaktioner
- de interne kontroller forhindrer, at fejl opstår, eller sikrer, at opståede fejl opdages og rettes, og
- der er dokumentation for den foretagne databehandling og de udførte kontroller.

Vi har i årets løb stikprøvevis gennemgået forretningsgangene og den interne kontrol på følgende områder:

- Den generelle it-sikkerhed på det administrative område.
- Statstilskud.
- Løn.
- Indtægtsdækket virksomhed.
- Anlægsaktiver.
- Debitorer.
- Likvide beholdninger
- Opbevaring af bogføringsmateriale.

Revisionen af ovenstående er foretaget som en stikprøvevis kontrol af institutionens forretningsgange på områderne, som de er beskrevet i den gældende regnskabsinstruks.

Regnskabsinstruksen indeholder en beskrivelse af den regnskabsmæssige organisation og tilrettelæggelse af regnskabsopgaver, herunder oplysning om ansvars- og kompetencefordelingen samt de regelsæt, der skal efterleves af institutionens medarbejdere ved udførelse af arbejdsopgaverne.

Det er vores opfattelse, at regnskabsinstruksen skaber et kontrolmiljø, hvor det er muligt at basere den øvrige revision på tillid til institutionens forretningsgange.

Vi har påset, at regnskabsinstruksen er ajourført i forhold til institutionens faktiske forhold.

3.2.1 Den generelle it-sikkerhed på det administrative område

Generelle it-kontroller er de kontroller, som ledelsen har etableret vedrørende institutionens væsentlige it-platforme, med henblik på at opnå en velkontrolleret og sikker it-anvendelse og dermed understøtte en pålidelig databehandling i it-baserede forretningsprocesser.

Institutionen anvender administrative systemer (Navision Stat og SLS), hvor Moderniseringsstyrelsen eller en underleverandør til staten driver systemerne. Rigsrevisionen afgiver ikke systemrevisionserklæringer eller rapporten om den udførte systemrevision på Navision Stat og SLS, så det forudsættes, at systemerne fungerer efter hensigten, og der ikke er væsentlige svagheder i systemerne, hvor der skal indføres manuelle kompenserende kontroller.

Institutionen har outsourcet væsentlige områder af IT-hosting til IT-CENTER FYN og af LUDUS til KVUC.

For så vidt angår it-hosting, der er outsourcet til IT-CENTER FYN, har institutionen modtaget en ISAE 3402 type 2-erklæring. Erklæringen omfatter en beskrivelse af kontrollerne, deres udformning og funktionalitet for perioden fra 1. januar til 31. december 2015. Vi har gennemgået erklæringen og konstaterer, at konklusionen er uden forbehold, og at erklæringen ikke indeholder væsentlige observationer.

Vi har ud fra erklæringen fra IT-Center Fyn, dateret 16. februar 2016, konstateret, at institutionen har sikret, at adgangskontroller og rettighedsstyring, sikrer, at kun autoriseret personale kan udføre de nødvendige handlinger på systemer og data eller, at en enkelt bruger ikke alene kan gennemføre en ændring.

Det er vores opfattelse, at de systemer, der afvikler transaktioner af økonomiske eller studierelevante oplysninger eller som i øvrigt har væsentlig betydning for vores arbejde med at påtegne årsrapporten eller indberetninger til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, i alle væsentlige henseender er udformet og implementeret som beskrevet og kontroller til de beskrevne kontrolmål er hensigtsmæssigt udformet.

3.2.2 Statstilskud

Vi har gennemgået institutionens forretningsgang for kursistregistrering og har ved stikprøver kontrolleret, at der er overensstemmelse mellem kursistindberetning og kursistregistrering, samt at institutionens aktivitetsopgørelser er i overensstemmelse med Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings retningslinjer.

Vi har endvidere påset, at der ved salg af kurser er bogført indtægter for alle aktivitetsregistrerede kurser, samtidig med at de bogførte indtægter stikprøvevis er kontrolleret til kontakter mv. og periodiseret pr. 31. december 2015 i forhold til undervisningens og kursernes gennemførelse.

Det er vores opfattelse, at institutionens midler er anvendt i overensstemmelse med de givne vilkår og institutionens formål.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Gennemførte aktiviteter og kursistindberetninger

Vi har til brug for beregning af tilskud til institutionen afgivet løbende revisorerklæringer vedrørende institutionens kursistgrundlag. Ud over de ordinære kvartalsvise erklæringer har der i 2015 været attesteret på en række supplerende reguleringer hertil.

I økonomiafdelingen arbejdes der, som led i en yderligere styrkelse af den interne kontrol på området, på selv at foretage stikprøvevis kontrol af indhentet dokumentation af, at kursister ikke har gemmenført andre videregående uddannelser.

Det er vores opfattelse, at kursistindberetningsområdet fungerer betryggende.

Modtagne tilskud, herunder aktiviteter (årskursister)

Vi har kontrolleret, at tilskud er i overensstemmelse med tilskud- og regnskabspraksis beregnet på baggrund af årskursisttallene i 2015 og 2016 samt modtagne skrivelser fra ministeriet vedrørende øvrige tilskud, herunder periodisering af tilskud i forhold til forbrug.

Under vores revision af tilskudsudløsende faktorer er vi ikke stødt på forhold, som efter vores opfattelse strider mod gældende tilskudsbekendtgørelser og -betingelser samt foreliggende tilskudspraksis.

I forbindelse med revisionen af institutionens årsregnskab er det vurderet, at institutionens tilskudsgrundlag er uændret i forhold til de erklæringer, der er afgivet i årets løb.

Det er vores opfattelse, at institutionens midler er anvendt i overensstemmelse med de givne vilkår og institutionens formål.

Bygnings- og fællesadministration

Vi har stikprøvevis gennemgået grundlagsårskursister til brug for udbetaling af tilskud til fælles- og bygningsomkostninger mv. Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

3.2.3 Løn

Revisionen af løn er opdelt i følgende:

- Lønstamdata (personalesagen)
- Lønudbetalinger
- Arbejdstid

3.2.3.1 Lønstamdata (personalesagen)

Vi har gennemgået institutionens forretningsgange på lønområdet og har ved stikprøver bl.a. kontrolleret:

- Opfølgning på forretningsgange i forhold til lønstamdata.
- Gennemgang af et udsnit af personalegrupper, herunder stikprøvevis gennemgang af ansættelsesbetingelser, såsom dokumentation for uddannelse og tidligere beskæftigelse, anciennitetsdato, indplacering og eventuelt godkendelse fra ministeriet, hvor det er påkrævet mv.
- Gennemgang af variable ydelser og engangsvederlag, herunder over- og merarbejde, særlig indsats og resultatløns.
- Gennemgang af aflønning af timerlærere og årsvikarer.
- Gennemgang af undervisningspersonale med flere ansættelser.
- Gennemgang af, hvilke medarbejdere der har adgang til SLS.

Vi har foretaget en stikprøvevis kontrol af, om stamdata registreres og dokumenteres korrekt i institutionens SLS-system i forhold til de oplysninger, der foreligger om den enkelte ansatte.

Vi har stikprøvevis gennemgået variable ydelser, herunder overarbejde samt engangsvederlag for merarbejde og særlig indsats. Gennemgangen af overarbejde har ikke givet anledning til bemærkninger, og vi har konstateret, at der foreligger ledergodkendelse af overarbejde og at det udbetales i overensstemmelse med reglerne. Bestyrelsen har godkendt omfanget og niveauet for merarbejde og udbetaling af særlig indsats til den øverste leder i overensstemmelse med reglerne. Derudover er der af den øverste leder taget stilling til merarbejde og udbetaling af den særlige indsats til øvrige ledere i overensstemmelse med reglerne.

Institutionens rektor og øvrige ledere har modtaget resultatløns.

Resultatløn

Bestyrelsen er bemyndiget til at indgå resultatlønskontrakt med institutionens øverste leder og øvrige ledere. Bestyrelsen har bemyndiget institutionens øverste leder til at indgå resultatlønskontrakterne med de øvrige ledere. Formålet med resultatlønskontrakten er at beskrive konkrete mål, som institutionens leder særligt skal fokusere på i det kommende år. Kontrakterne skal fokusere på de strategiske indsatsområder, som bestyrelsen har valgt.

HF & VUC FYN har indgået resultatlønsaftaler med en række af institutionens ledere, og disse bliver efter hver kontraktperiode evalueret og målopfyldelsesgraden af den enkelte kontrakt bliver fastsat. De samlede opfyldelsesgrader er opgjort af institutionen efter en individuel vurdering af hver enkelt medarbejder ud fra indsatsområder og graden af målopfyldelse.

Institutionen har udbetalt 167 tkr. samlet til rektoren og tidligere rektor på baggrund af målopfyldelse af resultatlønskontrakten på henholdsvis 95% og 90% af de 2 centralt fastsatte rammer i resultatlønskontrakten.

Ministeriet har udtrykt, at der ved høje opnåelsesprocenter forventes et stigende ambitionsniveau i de følgende års kontrakter.

Bedømmelsen af målopfyldelsen foretages af lederen og dennes nærmeste overordnede. Vi har stikprøvet kontrolleret, at der foreligger underskrevne bedømmelseskemaer i personalesagen.

Vi har kontrolleret, at institutionen har overholdt de forskellige tidsfrister for indgåelse af kontrakter og for indberetning til styrelsen. Desuden har vi kontrolleret, at institutionen på sin hjemmeside har offentliggjort oplysninger om resultatkontrakten for institutionens øverste leder.

Baseret på de foretagne undersøgelser, har vi vurderet, at institutionen overholder de af ministeriet udstedte retningslinjer om indgåelse af resultatlønskontrakter for både den øverste leder og øvrige ledere. Vi vil dog anbefale, at indsatsområderne fremadrettet bliver mere målbare samt at målopfyldelsesgrader dokumenteres yderligere, hvilket institutionen har gennemført fra og med 2016.

3.2.3.2 Lønudbetalinger

Vi har gennemgået institutionens forretningsgange på lønområdet og har ved stikprøver bl.a. kontrolleret:

- Opfølgning på forretningsgange i forhold til lønudbetalinger.
- Stikprøvevis gennemgang af lønudbetaling til lærere, øvrige ledere og medarbejdere (TAP personale).
- Gennemgang af lønudbetaling til institutionens rektor.
- Gennemgang af lønudbetaling til medarbejdere i lønafdelingen/administrationen.

Ved anvendelse af statens lønsystem, SLS, er det ikke et krav, at der er en person der indberetter, og en anden der frigiver ved udbetaling af løn. Der er således ikke etableret reel funktionsadskillelse for udbetaling af løn. Vi betragter den manglende systemmæssige funktionsadskillelse som værende uhenigtsmæssig, da funktionsadskillelsen er et afgørende element i tilrettelæggelsen af interne kontroller og betryggende anlagte forretningsgange. En styrkelse af godkendelsesprocedurerne kan udelukkende ske ved en ændring af den systemmæssige opsætning i SLS. En sådan ændring kan ikke foretages af institutionen selv, men udelukkende foretages af Styrelsen for It og Læring.

Ministeriet for Børn og Undervisning har i brev af den 30. november 2012 vedrørende regnskabsaflæggelsen for 2011 og om særlige forhold vedrørende regnskabsåret 2012 tilkendegivet, at Rigsrevisionen har påpeget den systemmæssige svaghed over for Moderniseringsstyrelsen og anbefalet, at denne forbedres. Styrelsen vil på den baggrund rette henvendelse til Moderniseringsstyrelsen for at få status på sagen.

Vi har konstateret, at institutionen har etableret en betryggende forretningsgang, hvor der er en person, der indberetter og en anden der frigiver ved udbetaling af løn.

Vi har gennemgået lønnen for institutionens rektor og tidligere rektor samt lønmedarbejder uden bemærkninger.

Vi har ligeledes i forbindelse med revisionen af årsrapporten foretaget en total afstemning af løn udbetalt gennem SLS og løn udgiftsført i Navision Stat. Herudover er indberetning til Skat afstemt til indkomst fra SLS.

Gennemgangen har ikke givet anledning til yderligere bemærkninger.

3.2.4 Indtægtsdækket virksomhed

Vi har ved vores revision af årsrapporten set på institutionens indhold mv. af aktiviteter, som institutionen har iværksat som en naturlig del af institutionens formål (IDV), herunder har vi foretaget vurderinger af:

- Om aktiviteten er en naturlig del af virksomheden.
- Om de udbudte ydelser ikke sker på konkurrenceforvridende vilkår.
- Om institutionens IDV som minimum hviler i sig selv over en fireårig periode.
- Om der foretages for- og efterkalkulationer.

Det er vores opfattelse, at institutionens forretningsgange og procedurer, herunder kalkulationsgrundlag vedrørende indtægtsdækkede virksomhed, er betryggende. Det er således vores vurdering, at institutionen har indregnet alle relevante omkostninger ved opgørelsen af resultatet.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

3.2.5 Anlægsaktiver

Registrering/tilstedeværelse af anlægsaktiver

Vi har stikprøvet gennemgået den fysiske tilstedeværelse af tilgange og af registrerede anlægsaktiver.

Gennemgangen har ikke anledning til væsentlige bemærkninger.

Tilgange til anlægskartotek

Årets tilgang vedrører i det væsentligste nybyggeriet i Odense. Idet grunde og bygninger er erhvervet med henblik på nedrivning og genopbygelse er disse aktiveret som uafsluttede aktiver. Vi har ligeledes kontrolleret til tinglyst skøde.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

Plan for vedligeholdelse af bygninger

Institutionen har i forbindelse med budgetlægning udarbejdet en vedligeholdelsesplan for det kommende år. Vi anbefaler at der udarbejdes en flerårig vedligeholdelsesplan til sikring af, at der sker en forsvarlig vedligeholdelse af ejede bygninger.

Bygningerne gennemgås metodisk på forskellige områder, hvorudfra der medtages en række forhold, som bør udbedres samt en vurdering af om vedligeholdelsen skal foretages ved hjælp af en ekstern leverandør eller om opgaven kan varetages internt. Vi vurderer at vedligeholdelsesplanen fungere optimalt, og at godkendte budgetter herom overholdes.

Bestyrelsen tager løbende stilling til de udarbejdede vedligeholdelsesplaner i forbindelse med budgetlægningen.

Gennemgangen har ikke givet anledning til yderligere bemærkninger.

Finansielle anlægsaktiver

Finansielle anlægsaktiver udgør pr. 31. december 2015, 2.315 tkr.

Vi har kontrolleret, at de bogførte beløb, herunder moms, er i overensstemmelse med lejekontrakter og konteringsinstrukser fra Undervisningsministeriet.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

3.2.6 Debitorer

Vi har konstateret, at der løbende bliver fulgt op på debitorer, således at eventuelt manglende betalinger bliver identificeret så hurtigt som muligt. Der modtages ikke tilskud fra ministeriet på enkelte debitorer, som ikke har betalt deltagerbetalingen.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

3.2.7 Likvide beholdninger

Det er vores opfattelse, at der er en betryggende kontrol med institutionens likvide beholdninger.

Vi har stikprøvevis gennemgået, at likvide konti løbende afstemmes til eksterne kontoudtog, samt at interne godkendelses- og attestationsprocedurer ved ind- og udbetalinger bliver overholdt.

Dette har ikke givet anledning til bemærkninger.

Vi har påset at likvide midler anbringes i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse samt at eventuel overskudslikviditet anbringes fordelagtigt.

Vi har i forbindelse med vores revision gennemgået institutionens elektroniske betalingssystemer. Vores revision har været tilrettelagt med henblik på at vurdere følgende områder:

- Den indbyggede funktionsadskillelse, herunder at der skal to personer til at godkende betalinger.
- Systemernes adgangsbegrænsning.

Vi har oplyst institutionen om, at bankindeståender på mere end 750 tkr. ikke dækkes ved pengeinstitutters eventuelle konkurs. Institutionen bør derfor, hvis der er bankindeståender på mere end 750 tkr., placere den i flere forskellige banker, under hensyntagen til forrentning mv. De likvide beholdninger, som er placeret på driftskontiene i Danske Bank Statens Betalinger betragtes som mellemregning med staten, hvorfor pengene er sikret.

Vi har indhentet engagementsforespørgsler til afstemning af de likvide beholdninger, beholdning af værdipapirer samt afstemning af eventuelle sikkerhedsstillelser.

Vi har gennemgået institutionens fuldmagtforhold, og vi har ingen væsentlige bemærkninger hertil.

3.2.8 Opbevaring af bogføringsmateriale.

Vi har stikprøvevis påset, at institutionen har etablerede forretningsgange, der sikrer, at bogføringsmateriale opbevares og arkiveres i overensstemmelse med reglerne i lov om statens regnskabsvæsen.

Gennemgangen har ikke givet anledning til bemærkninger.

3.2.9 Hensættelser

Institutionen havde i regnskabsåret 2014 hensat 3.500 tkr. Hensættelsen vedrører tilpasning i bygningsmassen. Institutionen forventer inden for en kort årrække en tilpasning af bygningsmassen.

Institutionen har i 2015 hensat 1.000 tkr. yderligere til retablering ved fraflytning og flytteomkostninger. Disse hensættelser er i forbindelse med besluttede og opsagte lejemål primært i Odense området inden 31. december 2015.

Vi har gennemset institutionens opgørelse heraf og er enige i hensættelsen pr. 31. december 2015. Hensættelsen er foretaget i overensstemmelse med ministeriets vejledning for hensættelser, hvor det angives, at institutionen er forpligtet til at foretage hensættelser til retablering af lejemål, når institutionen har en faktisk forpligtelse til at forestå retablering ved fraflytning.

Vi er enige i de foretagne hensættelser.

3.3 Revision af årsrapporten

Vi har i forbindelse med årsafslutningen foretaget analyser, sammenligninger og afstemninger af bilagsmateriale, registreringerne og regnskabsoplysningerne i øvrigt, som vi har fundet nødvendige.

Vores revision af årsrapporten er udført med baggrund i en vurdering af risiko og væsentlighed i institutionens forretnings- og regnskabsmæssige forhold under hensyntagen til de særlige krav, som Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling stiller til revisionen af institutionen.

Vi har følgende at tilføje til revisionen af årsrapporten:

Materielle anlægsaktiver, 195.990 tkr.

Vi har overbevist os om de opførte aktivers tilhørsforhold til institutionen, tilstedeværelse og forsvarlige værdiansættelse, herunder om institutionen har foretaget korrekt registrering i anlægskartotek af udstyrs- og inventargenstande.

Vi har gennemgået institutionens anlægskartotek og foretaget kontrol af til- og afgang og korrekt placering med hensyn til afskrivningsperiode.

Vi har gennemgået institutionens anlægskartotek og sammenholdt de registrerede tilgange med bilag. Desuden har vi påset, at der foretages korrekte afskrivninger efter den valgte regnskabspraksis.

Anlæg, der er skrottet, skal ligeledes fjernes fra anlægskartoteket. Anlæggene er nedskrevet til nul kroner, hvorfor det ikke har indvirkning på den regnskabsmæssige værdi.

Herudover har vi indhentet en tingbogsattest til dokumentation af tilhørsforhold og pantsætning.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Omsætningsaktiver, 86.109 tkr.

Vi har gennemgået tilgodehavender og er enige i de foretagne vurderinger.

Udestående fordringer er opført i regnskabet til den værdi, de forventes at ville indbringe.

Vi har gennemgået periodeafgrænsningsposter under aktiver. Regnskabsposten består hovedsageligt af tilgodehavender fra afholdt aktivitet på fjernundervisning.

Vi har indhentet engagementsforespørgsler til afstemning af de likvide beholdninger, beholdning af værdipapirer samt afstemning af eventuelle sikkerhedsstillelser.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Langfristede gældsforpligtelser, 57.002 tkr.

Gælden og de tilhørende renter er afstemt til eksterne årsopgørelser. Vi har indhentet tingbogsattester, hvortil sikkerhederne er afstemt.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Kortfristede gældsforpligtelser, 148.857 tkr.

Vi har, i det omfang det har været muligt, afstemt den bogførte gæld til eksterne kontoudtog, alternativt stikprøvevis til foreliggende fakturadokumentation.

Vi har afstemt institutionens feriepengeforpligtelse til den af institutionen udarbejdede opgørelse. Hensættelsen omfatter, udover feriepenge optjent vedrørende indeværende regnskabsår samt resterende feriefri dage, også afsat ej afholdt restferie vedrørende tidligere år.

Desuden er hensættelsen til skyldig overtid, afspadsringstimer og omsorgstimer revideret til de respektive tidsregistreringskemaer, mens skyldig A-skat/AM-bidrag/ATP mv. er sammenholdt med lønsystemet.

Vi har revideret de anførte gældsposter, der i det væsentligste består af leverandører af varer og tjenesteydelser samt moms til Skat. Vi har indhentet udskrift af institutionens skattekonto, der viser, at der ikke er gæld til Skat.

Vi har gennemgået periodeafgrænsningsposter under passiver, der i det væsentligste består af forud modtaget taxameterindtægter vedrørende 2016 fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Resultatopgørelsen

Bogholderi

Bogholderiet er tilrettelagt således, at bilagsregistreringen opdeles på afdelinger og formål, hvilket muliggør rapportering, måling og budgetopfølgning fordelt på de enkelte uddannelser på såvel afdelingsniveau som formålsniveau.

På baggrund af den foretagne revision anser vi institutionens bogføring som foretaget ordentligt og omhyggeligt, således at bogføringen kan danne grundlag for udarbejdelse af såvel årsrapport som kvartalsrapporteringer.

Økonomisystemet Navision Stat giver mulighed for omposteringskørsler af løn og omkostninger, så udgiftsposterne placeres i henhold til den gennemførte aktivitet. Institutionen har i lighed med tidligere år således benyttet funktionen til omkostningsfordeling.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Indtægter, 404.858 tkr.

Taxametertilskuddene for 2015 er afstemt til de af os attesterede indberetninger samt modtagne skrivelser fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. Endvidere har vi stikprøvevis kontrolleret periodisering af disse tilskud. Øvrige tilskud fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling er afstemt til modtagne skrivelser og periodiseret i forhold til forbrug. Vi har foretaget en vurdering af, at de indtægter, der tilkommer HF & VUC FYN, indgår i årsregnskabet og er optaget i overensstemmelse med den fastlagte regnskabspraksis.

Andre indtægter er stikprøvevis afstemt til kursistbogholderi, grundbilag vedrørende IDV-aktivitet mv. samt tilskudsskrivelser og periodiseret i forhold til undervisningens gennemførelse.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Lønninger og gager, 285.655 tkr.

De samlede lønninger og gager er afstemt til opgørelser fra Statens Løn System. På grundlag heraf er feriepengeforpligtelsen pr. 31. december 2015 opgjort og årets forskydning udgiftsført.

Løn til ledende medarbejdere og ansatte i lønafdelingen er gennemgået særskilt ved stikprøver. Vi har stikprøvevis påset udbetaling af resultatløn til lederne.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Omkostninger (ekskl. afskrivninger), 95.825 tkr.

Vi har gennemgået institutionens forretningsgange for disponering af udgifter og betaling af kreditorer og har ved stikprøver kontrolleret:

- At der er den fornødne personadskillelse mellem registrerings- og frigivelsesfunktionen.
- At forretningsgange, jf. institutionens regnskabsinstruks, er overholdt.
- At disponering er foretaget af dertil bemyndiget person.
- At omkostninger er bogført med det rigtige beløb på den rigtige konto, herunder art og formål, på det rigtige tidspunkt.

Vi har gennemgået udvalgte omkostningskonti og kontrolleret, at interne dispositions- og godkendelsesregler efterleves.

Omkostningerne er revideret ved regnskabsanalytisk revision samt stikprøvevis efterprøvelse af grundbilag med henblik på korrekt formålskontering samt periodisering pr. 31. december 2015. Omkostninger af fast periodekarakter er gennemgået. Vi har vurderet, hvorvidt dele af de afholdte udgifter er kvalificeret og periodiseret korrekt.

Fællesformål på undervisningsformål er i lighed med tidligere år fordelt på aktiviteter på grundlag af årskursister som fordelingsnøgle.

Finansieringsomkostninger og -indtægter er afstemt til eksterne opgørelser og amortiseringstabeller.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Økonomisk udvikling

Årets resultat udgør 17.801 tkr., hvilket er en stigning på 6.367 tkr. i forhold til året før.

Indtægter udgør 404.858 tkr. mod 408.059 tkr. i 2014, hvoraf statstilskuddet udgør 379.454 tkr. mod 378.325 tkr. i 2014. De samlede driftsomkostninger udgør 384.346 tkr. mod 393.320 tkr. i 2014.

Årsagen til faldet i indtægterne hidrører fra redueringen af deltagerbetaling mm. på 3.745. tkr. Det bemærkes også, at der er sket reduktion af statstilskud i form af særligt tilskud. Dette opvejes dog af stigning i fællesudgifter og bygningstilskud.

Driftsomkostninger falder med 2,28 % i forhold til 2014 mod et fald i omsætningen på 0,8%. Faldet i driftsomkostningerne på 8.974 tkr. hidrører primært fra, at der i 2014 var særlig store inventar- og IT-udstyr køb som følge af flytning til ny domicil, som samlet udgør et fald på ca. 14.040 tkr. Derudover er der reduceret husleje udgifter som følge af opsagte lejemål i 2014 og 2015 som udgør et fald på 7.107 tkr. Modsvarende har der været særlig store reparation og vedligeholdelsesudgifter som er steget med tkr. 12.878. Lønnen stiger fra 279.828 tkr. i 2014 til 285.655 tkr. i 2015, svarende til en stigning på 2,1%.

Der var budgetteret med et overskud på 11.705 tkr. for året 2015 inden de udmeldte takstforhøjelser på udvalgte undervisningsområder for 2015. Årets resultat blev 6.096 tkr. bedre som, på trods af en ej opnået omsætning, er opnået ved stram omkostningsstyring, som særligt kan henføres til undervisningens gennemførelse. Budgettet for 2016 udviser et underskud på 4.067 tkr. Som kan henføres til reduktion af tilskud fra fjernundervisning, bygningstaxameter og omlægning af grundtilskud. Vi har ikke revideret budgettet.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Undervisningsmiljø og sociale klausuler

I henhold til revisionsbekendtgørelsen har vi kontrolleret, om institutionen har udarbejdet en undervisningsmiljøvurdering samt en handlingsplan indeholdende beskrivelse af, hvordan målsætningen om det rummelige arbejdsmarked nås, herunder institutionens politik for beskæftigelse af medarbejdere ansat på særlige vilkår.

Vi har påset, at institutionen har udarbejdet en undervisningsmiljøvurdering, jf. lov om kursisters og studerendes undervisningsmiljø. Institutionen gennemførte undervisningsmiljøvurderinger i 2014 samt i 2015 for fjernundervisning, hvor udvalgte resultater heraf fremgår af institutionens hjemmeside.

Institutionens mål, vedrørende beskæftigelse af medarbejdere ansat på særlige vilkår, er 3,5 % af det samlede årsværk. I 2015 har 2,7 % af det samlede årsværk været medarbejdere ansat på særlige vilkår, hvorimod der sidste år var 2,9 % ansat på særlige vilkår. De oplyste tal indeholder dog ikke "deltidsraskmeldinger", som også er en del af det sociale kapital.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Indtægtsdækket virksomhed

Institutionens udvikling på IDV har fordelt sig som følger i de seneste 4 år:

	2012	2013	2014	2015	Total
IDV årskursister	0,7	3,6	21,2	4,4	29,9
Resultat af IDV, tkr.	1	-9	270	92	354

Der sker løbende registrering af underviseres timeforbrug på IDV-formål. Indkøb af materialer, der kun er til brug for IDV, bogføres løbende på IDV-formålet. Ved regnskabsaflæggelsen er lønnen vedrørende IDV omposteret efter direkte timeforbrug. IDV's andel af ikke fordelte direkte omkostninger samt fælles- og bygningsomkostninger er fordelt efter en fordelingsnøgle, hvor antal årskursister har været den tællende faktor, dog med hensyntagen til særlige forhold.

Vi vurderer, at institutionens forretningsgange og procedurer, herunder kalkulationsgrundlaget vedrørende institutionens indtægtsdækkede virksomhed, er betryggende.

Efter vores vurdering sker institutionens udbud af aktiviteter som indtægtsdækket virksomhed i overensstemmelse med reglerne i lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Bestyrelsens protokol

Bestyrelsens protokol er gennemgået, og det er påsat, at beslutninger af økonomisk karakter er truffet inden for HF & VUC FYNs vedtægter og almindeligt gældende regler.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

Forsikringer

Institutionen er forsikret igennem Statens Selvforsikringsordning. For regnskabsåret 2015 udgør institutionens selvrisiko 4 mio. kr. svarende til 1% af samlede indtægter.

Besvigelser

I forbindelse med planlægning af vores revision har vi forespurgt ledelsen om risikoen for besvigelser. Ledelsen har oplyst, at den ikke har kendskab til besvigelser eller igangværende undersøgelser af formodede besvigelser.

Vi kan oplyse, at vi under revisionen af årsregnskabet ikke er stødt på forhold, der kunne indikere besvigelser eller forsøg herpå. Besvigelser er betegnelsen for en bevidst handling udført af en eller flere personer blandt den daglige ledelse, den overordnede ledelse, medarbejdere eller tredjeparter, hvor vildledning for at opnå en uberettiget eller ulovlig fordel er involveret. Revisionen af årsregnskabet fokuserer alene på besvigelser, der fører til væsentlig fejlinformation i regnskabet. Vi har således ikke foretaget juridiske vurderinger af, hvorvidt besvigelser faktisk er forekommet.

Lovovertrædelser og tilsidesættelse af forskrifter

Vi har gennem vores revisionshandling ikke konstateret, at der er sket lovovertrædelser eller tilsidesættelse af forskrifter.

Vi er ikke i forbindelse med vores revision blevet bekendt med handlinger eller undladelser, hvor der efter vores opfattelse er en begrundet formodning om, at bestyrelsesmedlemmer kan ifalde erstatnings- eller strafansvar.

4. FORVALTNINGSREVISION

Vi har ud over den finansielle revision, herunder den juridisk-kritiske, foretaget forvaltningsrevision. Forvaltningsrevisionen er foretaget integreret og sideløbende med den finansielle revision af årsregnskabet og har omfattet en vurdering af økonomistyring, sparsommelighed, produktivitet og effektivitet, herunder om institutionens ledelse har taget skyldige økonomiske hensyn ved midlernes forvaltning.

Vurderingerne er blandt andet baseret på den administrative tilrettelæggelse af opgavevaretagelsen, de økonomiske dispositioner, der er foretaget, analyser og sammenligninger af indtægts- og omkostningsposter, nøgletal, budgetafvigelser, budgetforudsætninger, målfastsættelse og -opfyldelse, usædvanlige tendenser i udviklingen samt løbende styringsprocesser.

Det er institutionens ledelse, der har ansvaret for at planlægge og styre institutionens aktiviteter og herved sikre, at institutionens ressourcer, herunder statstilskuddet, anvendes på en økonomisk og forsvarlig måde.

Det forventes, at institutionens ledelse tilrettelægger en efter institutionens størrelse afpasset administration af ressourcerne under hensyntagen til økonomistyring, sparsommelighed, produktivitet og effektivitet. Rapporteringen herom foregår blandt andet i årsrapporten, som skal indeholde en række lovpligtige hoved- og nøgletal samt målrapportering. Nøgletallene kan for den enkelte institution vise et udviklingsforløb, men er ikke uden videre egnede til sammenligning med andre institutioner, da der kan være væsentlige forskelle i de underliggende faktiske forhold, registreringer og fordelinger.

Ledelsen afholder løbende møder, hvor aktiviteter og opgaver planlægges og prioriteres ud fra institutionens politikker og overordnede mål og strategier, ligesom ledelsen løbende følger op herpå ved gennemgang af månedlige nøgletal, kvartals-, halvårsregnskaber og årsrapporten sammen med ledelsesnotat.

Det er vores opfattelse, at institutionen generelt har en forsvarlig administration ved forbrug af offentlige midler, og at institutionen lever op til de forventninger der stilles med hensyn til økonomistyring samt en sparsommelig, produktiv og effektiv styring af institutionens forhold.

4.1 Økonomistyring

En forudsætning for en forsvarlig økonomistyring er, at der er etableret procedurer for styring og regelmæssig opfølgning i forhold til institutionens aktiviteter, resultater og likviditet. Dette kan eksempelvis ske via perioderegnskaber og løbende budgetopfølgning.

Ved vores revision af institutionens økonomistyring har vi vurderet, om der er etableret tilstrækkelige procedurer for styring og regelmæssig opfølgning i forhold til institutionens aktiviteter, resultat og likviditet, således at det sikres, at institutionens ressourcer anvendes hensigtsmæssigt i forhold til institutionens målsætning.

Institutionen udarbejder hvert år et budget, hvor årets aktivitet på institutionens afdelinger er fastlagt. Budgettet er opdelt på ansvarsområder og aktiviteter, der sætter ledelsen i stand til at styre og ansvarshavende eventuelle overskridelser. Budgettet godkendes af bestyrelsen, og der sker opfølgning heraf på bestyrelsesmøderne. Ledelsen udarbejder herudover jævnligt implicit en følsomhedsanalyse, som forelægges bestyrelsen og anvendes til fastlæggelse af væsentlige budgetforudsætninger. Følsomhedsanalysen angiver de faktorer, der væsentligt påvirker prognoseusikkerheden for institutionen og peger på et interval for prognoseusikkerhedens størrelse som følge af ændringer i de forskellige faktorer.

Ledelsen foretager månedlig opfølgning på de realiserede resultater i forhold til budget og gennemfører kvartalvise afdelingsmøder med økonomiopfølgning. Der gennemføres fortsat hyppigere møder med Odense-afdelingen for at sikre tilstrækkelig opfølgning på afdelingens forbrug af timer til gennemførelse af undervisningen samt afdelingens forbrug til øvrig drift.

For en gennemgang af den økonomiske udvikling henviser vi til vores bemærkninger ovenfor i afsnit 3.3.

Det er på baggrund af ovenstående vores opfattelse, at institutionen har identificeret de parametre omkring institutionens aktiviteter, der i væsentlig grad har indflydelse på institutionens økonomi, og at disse faktorer løbende følges, således at der så hurtigt som muligt kan gennemføres nødvendige tilpasninger.

I 2015 har HF & VUC FYN foretaget en gennemgribende tilpasning af personale som følge af reducerede tilskud i 2016 og kommende år. Institutionen har ligeledes foretaget strategændringer der sikrer fastholdelse af kvaliteten af skolens undervisning. Tiltagene dækker bl.a. over effektivisering af fjerundervisning samt mulighed for sammenlægning af klasser.

Det er vores opfattelse, at rammerne for en pålidelig perioderapportering og periodeopfølgning er til stede.

Vi har ikke konstateret forhold, der giver anledning til bemærkninger omkring institutionens økonomistyring.

4.1.1 Budget for det kommende regnskabsår

Vi har fået forelagt det af bestyrelsen godkendte budget for 2016. Vi har ikke afgivet en erklæring på budgettet.

Resultatbudgettet udviser et underskud på 4.067 tkr. på baggrund af erfaring fra tidligere år om tilgang og frafald samt konkret vurdering. Institutionen forventer at der ikke er behov for større tilpasning af personale, udover de i 2015 gennemførte tilpasninger og naturlig afgang.

Likviditetsbudgettet udviser positiv likviditet henover året.

4.1.2 Det finansielle beredskab

Institutionen har i henhold til pengestrømsopgørelsen for 2015 forøget det likvide beredskab med 31.598 t.kr. Likvide beholdninger udgør 54.716 t.kr. pr. 31. december 2015. Likviditetsbeholdningen hen over året forventes af ledelsen at kunne imødegå driftens likviditetsbehov som budgetteret for 2016 og bør være tilstrækkeligt henset til størrelsen og kompleksiteten af institutionens virksomhed.

Det er vores opfattelse, at udviklingen i institutionens likviditet er god og muliggør finansiering af vedligeholdelsesomkostninger via egen indtjening fra driftsaktiviteterne over en årrække.

4.2 Sparsommelighed

Vurderingen af sparsommelighed omfatter blandt andet undersøgelser af, om institutionens dispositioner er i overensstemmelse med de almindelige normer for, hvad der under hensyntagen til institutionens art og størrelse kræves af en hensigtsmæssig og sparsommelig forvaltning af offentlige midler, herunder hvorvidt varer og tjenesteydelser er erhvervet på en økonomisk måde under hensyn til pris, kvalitet og kvantitet samt de af bestyrelsen udstukne retningslinjer.

Sparsommelighed kan blandt andet vurderes på følgende områder:

- Indkøb af varer og tjenesteydelser
- Løn
- Likviditet og gældspleje

4.2.2 Indkøb af varer og tjenesteydelser

Institutionen indgår i det administrative fællesskab med andre institutioner omkring indkøb (IFIRS).

IFIRS indhenter alternative tilbud ved køb af varer og tjenesteydelser, sørger for at reglerne om EU-udbud følges, samt at eventuelle rabatmuligheder udnyttes. Der indgås aftale med leverandører, som herved får leverancen til de tilmeldte institutioner.

Ved vedligeholdelses- og reparationsudgifter vedrørende ejendomme og materiel vurderes det løbende, om en nyanskaffelse vil være mere fordelagtig. Ved større sager indhentes der minimum 3 tilbud, hvor det mest økonomisk fordelagtige vælges.

Vi har ikke konstateret forhold, der giver anledning til bemærkninger omkring institutionens sparsommelighed.

4.2.3 Løn

Institutionens ansatte aflønnes efter indgåede overenskomster, herunder reglerne om ny løn, og det er vores vurdering, at institutionen ikke afholder lønudgifter til overkvalificeret personale, ligesom medarbejderstaben så vidt muligt tilpasses forholdene.

Vi har ved revisionen kontrolleret, at der ligger årlig fornyelse af kørselsbevilling for kørsel til høj takst.

Vores revision af området har ikke givet anledning til yderligere bemærkninger.

4.2.4 Udnyttelse af lokaler

HF & VUC FYN har i 2014 færdiggjort et større byggeri i Odense som erstatning for de tidligere uhenigtsmæssige lokaler, der ikke gav mulighed for en rationel uddannelsesdrift. Nybyggeriet blev taget i brug medio 2014. Det er ledelsens forventning, at institutionen på sigt vil opnå større besparelser på den løbende drift, ligesom de tydeligt forbedrede lokaleforhold forventes at have en afsmittede effekt på kursisttrivlsen og dermed institutionens produktivitet.

4.2.5 Likviditet og gældspleje

Bestyrelsen har udarbejdet en finansierings- og investeringspolitik. Vi har kontrolleret, at anbringelse af likvide midler og optagelse af gæld sker i overensstemmelse med de heri nedskrevne retningslinjer.

Der optages eller konverteres som udgangspunkt ikke lån uden bestyrelsens godkendelse. I særlige tilfælde, hvor det vurderes nødvendigt, kan lån og konvertering dog foretages efter godkendelse af formandskabet og et yderligere bestyrelsesmedlem, hvorefter bestyrelsen skal orienteres på førstkomende bestyrelsesmøde. Institutionen har i regnskabsåret 2015 optaget lån vedrørende nybyggeri i Odense. Vi har kontrolleret for behørig godkendelse samt at optagelsen er sket i overensstemmelse med institutionens finansierings- og investeringspolitik.

Det er vores opfattelse, at institutionens finansierings- og investeringspolitik medvirker til at sikre en lav risikoprofil, samt at placeringen af overskudslikviditet sker i overensstemmelse med § 21 i lovbekendtgørelse nr. 880 af 8. august 2011 om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

Vores revision af området har ikke givet anledning til bemærkninger.

4.2.6 Leasingaftaler

Institutionen har foretaget en overordnet vurdering af, hvorvidt leasing er eller kan være fordelagtig, herunder vurderet kontantpris og rentesats. Det er på denne baggrund meldt ud i de enkelte afdelinger, at institutionen ikke ønsker at blive forpligtet på leasingaftaler, såfremt helt særlige forhold ikke gør sig gældende.

Det er vores opfattelse, at institutionen hermed bidrager til en sparsommelig adfærd, der dels sikrer indkøb af varer til den mest fordelagtige pris og dels sikrer, at institutionen ikke er forpligtet af leasingaftaler på produkter, der ikke længere er behov for.

4.3 Produktivitet

Produktivitet vedrører forholdet mellem anvendelsen af ressourcer og produktionens omfang. Vurdering af produktiviteten kræver et grundlag for sammenligning i form af en tidsserieanalyse eller en sammenligning af produktiviteten af tilsvarende ydelser enten indenfor eller udenfor institutionen.

Vi har foretaget en analyse af HF & VUC FYNs samlede indtægter og udgifter pr. årskursist for årene 2011 - 2015. Desuden har vi analyseret udviklingen i personaleudgifterne i forhold til antal årsværk samt faglærernes tidsanvendelse til undervisning.

Analysen er foretaget på baggrund af den artsopdelte resultatopgørelse, da det er vores opfattelse, at dette giver den bedste sammenhæng til årsrapporten.

Endvidere har vi omregnet indtægter og udgifter pr. årskursist ved anvendelse af de af os reviderede årskursisttal. Det anvendte årskursisttal er derfor inklusive årskursister vedrørende indtægtsdækket virksomhed.

Indtægter pr. årskursist

Institutionens årskursistantal har udvist følgende udvikling i perioden 2011 - 2015:

	2011	2012	2013	2014	2015
Årskursister					
Antal årskursister	3.324,2	3.584,4	3.877,9	4.103,8	4.094,4

Institutionen har haft en markant stigning i antal årsselter fra 2011 - 2014, som følge af bl.a. negativ økonomisk konjunktur, ny kontanthjælpsreform samt behov for uddannelse. I 2015 har institutionen dog haft en svag tilbagegang med beskedne 0,23%.

Institutionens indtægter har udvist følgende udvikling i perioden 2011 - 2015 (tkr.):

	2011	2012	2013	2014	2015
Indtægter					
Statstilskud	305.725	335.863	360.135	378.325	379.454
Andre indtægter	22.299	21.502	26.955	29.734	25.404
I alt	328.024	357.365	387.090	408.059	404.858

Institutionen har i perioden 2011 - 2014 haft en markant stigning i indtægterne svarende til 24,4 % i alt. Fra 2014 til 2015 er indtægterne faldet med 0,78 %. Seneste fald skyldes især fald i indtægter fra i deltagerbetalinger fra kommuner og a-kasser mv. Endvidere er der sket reduktion af tilskud fra OBU, og dispositionsbegrænsning, der dog er modsvaret i stigninger i tilskud til fællesudgifter og bygningstilskud. Stigningen modsvares dog af stigninger i omkostninger, relaterede hertil.

Sammenholdes udviklingen i antal årskursister med udviklingen i indtægterne, ses følgende indtægter pr. årskursist (tkr.):

	2011	2012	2013	2014	2015
Indtægter pr. årskursist					
Indtægter i alt pr. årskursist.....	98,68	99,70	99,82	99,43	98,88

Indtægter pr. årskursist ligger jævnt i perioden fra 2011 til 2015, som dog ikke forventes at fortsætte i 2016. Reduktion i taksterne nedsætter indtægter pr. årskursist.

Udgifter pr. årskursist

Institutionens udgifter har udvist følgende udvikling i perioden 2011 - 2015 (tkr.):

	2011	2012	2013	2014	2015
Udgifter					
Lønninger	225.935	262.545	280.069	279.828	285.655
Øvrige omkostninger	87.674	97.329	97.794	113.492	98.691
I alt	313.609	359.874	377.863	393.320	384.346

Institutionen har i perioden 2011 - 2015 haft en stigning i udgifterne svarende til 22,6 % i alt. Fra 2014 til 2015 er udgifterne dog reduceret med 2,3 %.

Øvrige omkostninger til undervisningens gennemførelse pr. årskursist er kraftig reduceret i 2015 som følge af besparelser i bl.a. inventar- og it-udstyr køb samt husleje på grund af indflytning i ny domicil.

Øvrige omkostninger, eksklusiv finansielle poster, udgør 98.691 tkr. i 2015 mod 113.492 tkr. i 2014.

Fællesomkostninger er i lighed med tidligere år fordelt på aktiviteter på grundlag af årskursister korri-geret for et anslået ressourcetræk pr. årskursisttype, således at fordelingsnøglen afspejler aktivitetsniveauet. Vi har foretaget en stikprøvevis gennemgang af fordelingen af disse, uden dette har givet anledning til bemærkninger.

Sammenholdes udviklingen i antal årskursister med udviklingen i udgifterne ses følgende udgifter pr. årskursist (tkr.):

	2011	2012	2013	2014	2015
Udgifter pr. årskursist					
Lønninger	67,97	73,25	72,22	68,19	69,77
Øvrige omkostninger	26,37	27,16	25,22	27,66	24,10
Udgifter i alt pr. årskursist.....	94,34	100,41	97,44	95,85	93,87

Lønudgifter pr. årskursist er steget med 2,65 % fra 2011 til 2015.

Øvrige omkostninger pr. årskursist er faldet med 9,56 % fra 2011 til 2015.

Løn og lønafhængige omkostninger udgør i 285.655 mod 2014 279.828 tkr., svarende til et fald på 2,1 %.

Lønninger pr. årsværk og årskursister pr. årsværk

Institutionens lønudgifter pr. årsværk samt antal årskursister pr. årsværk har udvist følgende udvikling i perioden 2011 - 2015 (tkr.):

	2011	2012	2013	2014	2015
Lønninger pr. årsværk					
Lønninger	225.935	262.545	280.069	279.828	285.655
Antal årsværk	464,7	540,2	560,0	587,5	592,0
Lønninger pr. årsværk	486	486	500	476	483

Institutionen har i perioden 2011 - 2015 haft en stigning i lønudgifterne på 26,43 %, mens lønudgiften pr. årsværk er faldet med 0,6 %. Institutionens omkostninger til lønninger pr. årsværk er steget i regnskabsåret. Stigningen skyldes bl.a. at der i 2015 har været særlig store fratrædelsesomkostninger. Stigningen i forhold til 2011 skal ses i sammenhæng med tidligere med den væsentlige mængde over- og merarbejde, som institutionen har haft i årene 2010-2013, og som har medført et væsentligt arbejds-pres for institutionens medarbejdere. I lyset af det yderligere pres, som overenskomstforhandlingerne og den efterfølgende implementering medførte, er stigningen indtil 2013 i såvel antal årsværk som lønninger pr. årsværk forventet.

	2011	2012	2013	2014	2015
Antal årskursister pr. årsværk					
Antal årskursister	3.324,2	3.584,4	3.877,9	4.103,8	4094,4
Antal årsværk	464,7	540,2	560,0	587,5	592,0
Antal årskursister pr. årsværk	7,15	6,64	6,92	6,99	6,92

Antal årskursister pr. årsværk har ligget rimelig konstant i årene 2011 til 2015.

Regnskabsmæssige nøgletal

	2011	2012	2013	2014	2015
Nøgletal					
Overskudsgrad	4,5	-0,6	2,4	2,8	4,4
Likviditetsgrad	80,8	65,4	63,0	35,8	57,9
Soliditetsgrad	22,3	22,0	21,4	23,7	26,0
Finansieringsgrad	0	0	0	18,3	29,1

Overskudsgraden fortæller, hvor meget der er tilbage af hver indtægtskrone efter de primære omkostninger (inkl. renteindtægter/-omkostninger). Hvis overskudsgraden falder, er det udtryk for, at udvisningen er blevet dyrere at gennemføre pr. modtaget undervisningskrone. Nøgletallet har udvist en stigende tendens siden 2013, men har ligget på et højt niveau i årene før 2012, hvor institutionen realiserede et lille underskud.

Vi har i tidligere revisionsprotokollater understreget, at uddannelsesinstitutioner under ministeriet ikke har til formål at optjene overskud. Vi har følgende angivet, at det af hensyn til en fremtidig konsolidering og til fremtidige investeringer har været af stor betydning for institutionen, at der optjentes et overskud af en vis størrelse. Institutionen begyndte som planlagt i 2012 at foretage de nødvendige investeringer, hvilket medfører træk på likviditeten i 2013.

Likviditetsgraden er et udtryk for, i hvor høj grad institutionen er i stand til at betale den gæld tilbage, der umiddelbart forfalder på kort sigt. Der er ingen retningslinjer for, hvor stort nøgletallet skal være, men når det overstiger 100, er det et udtryk for, at institutionen med sine omsætningsaktiver er i stand til at betale hele den kortfristede gæld og fortsat have omsætningsaktiver i behold. Nøgletallet er faldet væsentligt siden 2013, grundet nybyggeri i Odense. Som følge af det store overskud i 2015 er likviditetsgraden steget kraftigt. Institutionen har haft store nyanskaffelser af bygninger i Odense, men disse er finansieret af langfristet lån. Likviditetsgraden har i hele perioden fra 2011-2015 ligget på et acceptabelt niveau.

Soliditetsgraden udtrykker institutionens evne til selvfinansiering, dvs. forholdet mellem aktiverne og egenkapitalen. Jo større nøgletallet er, jo større en del af aktiverne ejer institutionen selv, og jo mindre en del af aktiverne finansieres af eventuelle kreditorer. Nøgletallet har siden 2011 været positivt og ligger på et stabilt niveau, som dog er vokset i 2015 grundet det store overskud og på trods af stigningen i aktivsummen.

Finansieringsgraden er et udtryk for forholdet mellem institutionens langfristede gæld og de samlede anlægsaktiver. Institutionens lave finansieringsgrad skyldes den store selvfinansiering af ny investeringer, der dog de seneste 2 år er vokset som følge af anskaffelser af større investeringer i bygninger er finansieret med langfristet gæld.

4.4 Effektivitet

Vurderingen af effektiviteten omfatter blandt andet undersøgelser af, om institutionen har en veldefineret strategiplan og har etableret måleinstrumenter (nøgletal og brugerundersøgelser).

Institutionens ledelse har besluttet en række politikker og overordnede strategier samt indsatsområder, som beskriver institutionens overordnede mål og hvordan mål efterleves, jf. institutionens hjemmeside, årsrapporten samt diverse interne skrivelser og vejledninger.

Ved en vurdering af målopfyldelsesgraden sammenholdes de realiserede resultater med de på forhånd fastsatte eller forventede resultater.

Vurdering af strategiplan

HF & VUC FYN's strategiplan for 2012-2015, kan opdeles i følgende indsatsområder:

- Kommunikation
- Gennemførelse
- Pædagogisk IT

Strategiplanen indeholder en række resultatkrav og målsætninger samt en række indikatorer på målopfyldelse for kursusårene.

Det er vores opfattelse, at institutionen har haft en veldefineret strategiplan og har etableret egnede måleinstrumenter til belysning af målopfyldelsen.

Vi har under revisionens udførelse konstateret, at institutionen har arbejdet målrettet med de fastsatte indsatsområder, og at der er realiseret en høj målopfyldelse.

Vi har konstateret, at bestyrelsen på møde i oktober 2015 har behandlet strategien og vurderet, at strategiplanen er opfyldt.

Institutionen har i 2015 udarbejdet en ny strategi for 2016-2019, som er vedtaget på bestyrelsesmøde d. 21. januar 2016.

Vi har påset, at institutionen har udarbejdet en undervisningsmiljøvurdering, jf. lov om elevers og studerendes undervisningsmiljø. Institutionen gennemførte undervisningsmiljøvurderinger i 2015, hvor resultatet er lagt på institutionens hjemmeside, og viser en generel tilfredshed blandt kursisterne.

Vi har ikke konstateret forhold, der giver anledning til bemærkninger omkring institutionens effektivitet.

4.5 Revisors konklusion om institutionens forvaltning

Vores gennemgang af den generelle økonomistyring, sparsommelighed, produktivitet og effektivitet, samt gennemgang af forretningsgange under den finansielle revision har givet tilstrækkeligt grundlag for vores konklusion.

På baggrund af ovenstående nøgletal er det vores vurdering, at institutionen overordnet arbejder produktivt, målrettet og med en forsvarlig effektivitet.

Det er således vores opfattelse, at institutionen regnskabsvæsen og forretningsgange fungerer ordentligt og hensigtsmæssigt, samt at institutionen forvalter midlerne på forsvarlig måde.

Det er ligeledes vores vurdering, at der for de udvalgte områder er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af HF & VUC FYN, og at oplysningerne i årsregnskabet og ledelsesberetningen om resultater er dokumenterede og dækkende for institutionens virksomhed i 2015.

5. ASSISTANCE, RÅDGIVNING OG ØVRIGE ERKLÆRINGER

Ud over regnskabsmæssig assistance i forbindelse med udarbejdelse af årsrapporten har vi afgivet erklæringer for følgende:

- Årskursistindberetninger inkl. supplerende indberetninger
- Årsopgørelse for momskompensationsordning

6. LEDELSENS ERKLÆRING OM ÅRSRAPPORTEN

I forbindelse med aflæggelsen af årsrapporten har institutionens ledelse overfor os afgivet en skriftlig bekræftelse (regnskabserklæring) om årsrapportens fuldstændighed, såsom oplysninger om pantsætninger, garantistillelser, retssager, besvigelser, begivenheder efter balancedagen samt andre vanskeligt reviderbare områder.

Bestyrelsens pligter

Vi har påset, at der føres forhandlingsprotokol for bestyrelsesmøder, og at revisionsprotokollater fremlægges og underskrives ved bestyrelsesmøderne.

7. REVISORS HABILITETSERKLÆRING MV.

I henhold til Undervisningsministeriets Bekendtgørelse nr. 1292 af 12. december 2008 om revision og tilskudskontrol m.m. ved institutioner for erhvervsrettet uddannelse erklærer undertegnede:

- at vi opfylder de i lovgivningen indeholdte habilitetsbetingelser,
- at vi under vores revision har modtaget alle de oplysninger, vi har anmodet om,
- at vi anser årsrapporten for aflagt efter lovgivningens og vedtægternes krav til regnskabsaflægelse,
- at statstilskuddet er anvendt i overensstemmelse med de givne vilkår, og refusion og tilskudsgrundlaget er opgjort i overensstemmelse med gældende regler.

Odense, den 16. marts 2016

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab

Kim Dalgaard
Statsautoriseret revisor

Forevist på bestyrelsesmødet, den 16. marts 2016

Kristian Grønbæk Andersen
Formand

Steen Møller
Næstformand

Anne Jensen

Steffen Svendsen

Harald Tokerød

Martin Rasmussen

Jens Mejer Pedersen

Lisbeth Bille

Mikkel B. Johansen

Bente K. Nørgård-Sørensen

Stig Holmelund Jarbøl
Rektor

Revisortjekliste til indarbejdelse i revisionsprotokollen

Institutionsnr.: 461420

Institutionens navn: HF & VUC FYN

Regnskabsår: 2015

Forord til Revisortjekliste

Revisortjeklisten udarbejdes til brug for styrelsens gennemgang af årsrapporter for de regulerede institutioner. Styrelsen anvender desuden tjeklisten i forbindelse med planlægningen af tilsyn samt til statistiske formål.

Tjeklisten udfyldes af institutionens revisor i tilknytning til revisionen af årsregnskabet. Tjeklisten er en del af revisionsprotokollatet til årsregnskabet. Revisionsprotokollatets sider skal nummereres fortløbende. Institutionens bestyrelse er ansvarlig for, at institutionen foretager elektronisk indberetning til styrelsen af revisors besvarelse af revisortjeklisten efter retningslinjer fastsat af Styrelsen.

Besvarelsen af tjeklistens enkelte spørgsmål kan være baseret på stikprøvevise undersøgelser vedrørende de pågældende forhold, gennemgange af forretningsgange eller af mere overordnede vurderinger af forholdene. Revisionen udføres ikke med henblik på at afgive særskilte konklusioner om enkeltstående forhold i regnskabsaflæggelsen eller om forvaltningen, ligesom revisionen ikke udføres med særlig henblik på besvarelse af tjeklisten.

Revisors besvarelse af tjeklisten kan ikke træde i stedet for forbehold eller supplerende oplysninger i revisionspåtegningen eller omtale i revisionsprotokollat af den udførte revision og konklusion vedrørende risikoområderne, jf. § 20, stk. 4, i lov nr. 468 af 17. juni 2008 om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder (revisorloven) og ministeriets bekendtgørelse om revision og tilskudskontrol m.m. ved regulerede institutioner.

Vejledning til udfyldning af afkrydsningskolonnerne

I kolonnen "Afsnit i protokollat" anføres afsnit i revisionsprotokollat. Ved hvert afsnit skal der foretages en afkrydsning enten i kolonne "Kritiske bemærkninger", "Væsentlige anbefalinger", "Ingen kritiske bemærkninger", "Udskudt til næste år" eller "Ikke relevant".

Oplysning om revisors påtegning på årsregnskabet

x	Revisors påtegning
	Uden forbehold og supplerende oplysninger
	Forbehold om fortsat drift (going concern)
	Forbehold om øvrige forhold
	Supplerende oplysninger om fortsat drift (going concern)
	Supplerende oplysninger om, at sammenligningstal i resultatopgørelsen i form af resultatbudget, ikke er underlagt revision
x	Supplerende oplysninger om øvrige forhold

Pkt.	Revisortjekliste	Af- snit i	Kriti- ske	Væsent- lige an- befa- linger	Ingen kritiske be- mærk- ninger	Udskudt, jf. revisi- ons- plan- lægning	Ikke rele- vant
	<i>Har revisionen givet anledning til kritiske bemærkninger eller væsentlige anbefalinger vedrørende</i>						

Overordnede kommentarer og risikofaktorer							
1.	Opfølgning på bemærkninger og anbefalinger fra sidste års revisionsprotokollat	2.1			X		
2.	Forhold af væsentlig betydning for vurdering af årsregnskabet og/eller forvaltningen	2.2			X		
3.	Tilsynssager hos Rigsrevisionen, styrelsen mv.	2.2.1			X		
Finansiell revision							
4.	Juridisk-kritisk revision	3.1			X		
5.	Forretningsgange og interne kontroller, dispositioner, registreringer og regnskabsaflæggelse	3.2			X		
6.	Den generelle it-sikkerhed på det administrative område	3.2.1			X		
7.	Statstilskud	3.2.2			X		
8.	Løn	3.2.3			X		
9.	Indtægtsdækket virksomhed (IDV)	3.2.4			X		
10.	Andre væsentlige områder	3.2.5 - 3.2.8			X		
Forvaltningsrevision							
11.	Økonomistyring	4.1			X		
12.	Sparsommelighed	4.2			X		
13.	Produktivitet	4.3			X		
14.	Effektivitet	4.4			X		